

Sociaal kapitaal in het SWVG

Sara Willems, MA, PhD

Inhoud presentatie

- Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Sociaal Kapitaal in het SWVG design
in kaart brengen van contextvariabelen
meten sociaal kapitaal op individu niveau

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2007-2011

Meer info: www.steunpuntwvg.be

Drie programma's

- Programma 1: Kencijfers en Monitoring
- Programma 2: Evaluatie en Ontwikkeling
- Programma 3: Juridisch en Institutioneel Kader

→ Interactie tussen drie programma's is essentieel

Drie programma's

- Programma 1: Kencijfers en Monitoring**
- Programma 2: Evaluatie en Ontwikkeling**
- Programma 3: Juridisch en Institutioneel Kader**

→ Interactie tussen drie programma's is essentieel

Programma 1

Kencijfers en Monitoring

- Het ontsluiten van bestaande databanken
- Het verzamelen van longitudinale data
- Het in kaart brengen van zorgtrajecten voor drie doelgroepen: gezin en jeugd, volwassenen en ouderen
- 6-9 regio's in Vlaanderen en Brussel
- Koppeling met bestaande databanken (IMA, datawarehouse arbeidsmarkt,...)

Gezin en jeugd

- **JOnG!**

Longitudinaal onderzoek naar ontwikkeling, opvoeding, gezondheid en gedrag van kinderen

- Prevalentiegegevens
- Ontwikkeling van (kwetsbare) gezinnen
- Behoeften en consumptie van hulp
- Gegevens over instroom, hulpvragen, trajecten, outcomes
- Instrumenten en procedures voor registratie en screening

Gezin en jeugd

- Drie cohorten: 0-, 6-, 12-jarigen
- Procedure
 - in aansluiting bij bestaande registraties
 - Kind & Gezin
 - CLB
 - aanvulling vanuit expertisegroep en beleidsvragen
 - gezondheid (bv. voeding, beweging)
 - gedrag (bv. agressie, sociaal)
 - ontwikkeling (bv. taal, motoriek)
 - opvoeding (bv. stress, risico's op POS)
 - sociaal netwerk gezin
 - hulpverlening (behoefte, consumptie, vragen, traject, outcome)

Volwassenen

- **KANS**

Kwetsbaarheid Aanpakken iN de Samenleving

- Welbevinden, gezondheid, levenskwaliteit en hulpverlening
- Een longitudinaal onderzoek naar hulpverleningstrajecten van:
 - Mensen met een armoederisico
 - Mensen met psychisch onwelbevinden

Volwassenen

kencijfers over:

- de instroom in eerstelijnsvoorzieningen
- hulpverleningstrajecten
- de effecten van trajecten

Selectie en opvolging 2 panels (2x 1600 respondenten)

- Mensen met armoederisico:
 - OCMW en CAW
- Mensen met psychisch onwelbevinden
 - CAW's en ICAW's

Adolescenten met een handicap

- **VRAAG**

Vlaams Regio-onderzoek bij Adolescenten met een hAndicap en hun Gezin

- Welbevinden, gezondheid, levenskwaliteit en hulpverlening
- Een longitudinaal onderzoek naar hulpverleningstrajecten van
 - Adolescenten met een handicap en hun gezin
 - 2.105 16-23 jarigen

Ouderen

- **VoZs**

Vlaamse Ouderen Zorgstudie

- Cross-sectioneel onderzoek naar de noden en behoeften van ouderen
 - nog groeiende databank van 50.000 ouderen in Vlaanderen
 - groot aantal variabelen
 - proportioneel gestratificeerde (op leeftijd) steekproef in elke gemeente

Ouderen

- Longitudinaal onderzoek naar zorgtrajecten van twee doelgroepen
 - ouderen met gevoelens van onwelbevinden
 - ouderen met cognitieve problemen
- Kencijfers over instroom, hulpverleningstrajecten en effecten van trajecten
- Steekproef van 3.600 ouderen
- Volgen vanaf het moment dat ze hulp zoeken bij een dienst voor gezinszorg

Programma 2

Evaluatie en Ontwikkeling

1. Evaluatie van het huidig functioneren van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen aan de hand van kencijfers en indicatoren uit programma 1
2. Ontwikkeling van een visie op de evaluatie van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen
3. Oprichten van een welzijns- en gezondheidseconomisch cel

Sociaal Kapitaal in het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

SK in het SWVG

Belang **lokale context** voor welzijn, gezondheid en effecten van zorg (Macintyre, 2002; Poland, 2003; ...)

Elementen van **individueel sociaal kapitaal** kunnen een significante proportie van gezondheid(sparameters) verklaren (Kawachi, 1997; Harpham, 2002; ...)

SK in het SWVG

- Design: afbakening regio's
programma 1 & 2
- In kaart brengen van contextfactoren
programma 1 & 2
- Meten van individueel sociaal kapitaal
programma 1

SK in het SWVG

- **Design: afbakening regio's**
programma 1 & 2
- In kaart brengen van contextfactoren
programma 1 & 2
- Meten van individueel sociaal kapitaal
programma 1

Bron:

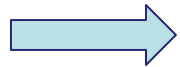
Hermans K, Demaerschalk M, Declercq A, Vanderfaeillie J, Maes L, De Maeseneer J, Van Audenhove C. De selectie van de SWVG-onderzoeksregio's. Leuven: Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Werknota 2008.

Meer info:

www.steunpuntwvg.be

Design

- Longitudinaal onderzoek programma 1
- Interventieonderzoek programma 2

in duidelijk omschreven territoriale regio's
6-9 regio's in Vlaanderen en Brussel

Definitie regio

- Regio's van Kind en Gezin
- Afbakening op basis van 1000 geboorten
- 62 regio's in Vlaanderen en Brussel

Aantal regio's

Onderzoeksmatige overwegingen
niet zo zeer representatief
wel: diversiteit mogelijk maken

VERSUS

Pragmatische overwegingen
beheersen werklast

Selectie regio's

Uitgaande van 3 principes:

- Diversiteit
 - vraagzijde
 - extreme versus gemiddelde regio's
- Stedelijkheid
- Geografische spreiding

Selectie regio's

- **Diversiteit**
 - Atlas achtergestelde buurten in Belgische stadsgewesten
 - Composiet index
- **Stedelijkheid**
 - Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
 - Vlaams stedelijk rond Brussel, grootstedelijk, regionaalstedelijk, structuurondersteunend kleinstedelijk, kleinstedelijk op prov. Niveau
- **Geografische spreiding**
 - Vlaamse provincies

Eerste selectie: 11 regio's

- Ieper
- Tielt-Winge
- Tienen
- Oudenaarde
- Geel
- Genk
- Oostende
- Mechelen
- Gent 1
- Antwerpen-Noord
- Brussel-Noord

Tweede selectie

- Percentage geboorten in kansarme gezinnen
armoede en achterstelling kinderen
- Aantal leefloongerechtigden
Werkloosheidsgraad
ses volwassenen
- Aandeel 65-plussers, aantal 0-64 jarigen
vergrijzing
- Aandeel gerechtigden IGO en GIB
armoede bij bejaarden
- SIF-migranten
ethnische diversiteit

Overzichtstabel

	Kansarm geboorte	Leefloon	Werk- loosheid	65+/0-64	GIB/IGO	SIF- migrant
Ieper	--	--	-	+	++	--
Oostende	+	0	0	+ / ++	+	--
Genk	-	--	+	--	--	++
Gent 1	+	++	++	0	+	++
Oudenaarde	+	--	--	0 / +	+	--
Tielt-Winge	--	--	--	- / 0	-	--
Tienen	--	--	--	+	+	--
Geel	- / --	- / --	0	-	- / --	--
Mechelen	++	++	+ / ++	0	0	++
Antwerpen-N	++	++	++	+ / ++	0 / +	++

Tweede selectie: 9 regio's

- Ieper
- Tielt-Winge
- Oudenaarde
- Geel
- Genk
- Oostende
- Gent 1
- Antwerpen-Noord
- Brussel-Noord

Algemene vaststellingen

- Regio's Kind en Gezin:
 - Verschillen qua aantal inwoners
 - Verschillen qua grootte
 - Intra-regionale verschillen
- Gemiddelde regio's en extreme regio's
- Per indicator:
 - Minstens twee regio's met extreme score
 - Interventies binnen programma 2

SK in het SWVG

- Design: afbakening regio's
programma 1 & 2
- **In kaart brengen van contextfactoren**
programma 1 & 2
- Meten van individueel sociaal kapitaal
programma 1

Contextfactoren

- Socio-demografische factoren
- Sociaal-economische factoren
- Institutionele factoren
aanwezigheid en functioneren van voorzieningen
- ...

- Cfr. factoren regio-selectie
- Work in progress

SK in het SWVG

- Design: afbakening regio's
programma 1 & 2
- In kaart brengen van contextfactoren
programma 1 & 2
- **Metten van individueel sociaal kapitaal**
programma 1

Individueel SK

Social Network Index

(Cohen et al.; www.psy.cmu.edu/16080~scohen/)

voor 12 netwerken:

- Omvang
- Aantal personen waarmee de respondent regelmatig praat (min. 1 keer/2 weken)

+ aanvullingen

“The expanded SNI”

- Voor alle netwerken:
 - Regelmatige contacten
 - Strong ties
 - Vertrouwen
- Voor 4 netwerken: samenstelling netwerk
 - Inkomen
 - Opleiding
 - Werkzaam in de gezondheidssector
 - Religie
 - Ethniciteit

Bedenkingen

SK als kenmerk van de **context**:

- Diversiteit in de indicatoren = diversiteit in SK?
- Is de diversiteit in SK in Vlaamse regio's groot genoeg om meetbaar te zijn?
- Hoe 'fijn' moet SK gemeten worden?

SK als **individueel** kenmerk:

- Hoe meten? Volledigheid versus bruikbaarheid

Individueel versus collectief niveau SK?